

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1990

Vyhlásené: 22.12.1990 Časová verzia predpisu účinná od: 24.07.1996 do: 30.06.1998

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

543

ZÁKON

Slovenskej národnej rady

z 27. novembra 1990

o štátnej správe sociálneho zabezpečenia

Slovenská národná rada sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ

ORGÁNY ŠTÁTNEJ SPRÁVY SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA A ICH ÚLOHY

§ 1

Orgány štátnej správy sociálneho zabezpečenia

(1) Orgány štátnej správy sociálneho zabezpečenia (ďalej len „orgány sociálneho zabezpečenia“) sú

- a) Ministerstvo práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky,
- b) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia,
- c) okresné správy sociálneho zabezpečenia,
- d) krajské úrady a okresné úrady¹⁾
- e) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vo veciach ustanovených zákonom o sociálnom zabezpečení.²⁾

(2) Štátnu správu sociálneho zabezpečenia vykonávajú v rozsahu ustanovenom týmto zákonom aj obce.³⁾

(3) Orgány sociálneho zabezpečenia vykonávajú štátnu správu a plnia úlohy sociálneho zabezpečenia, ktoré podľa tohto zákona zahŕňa

- a) nemocenské poistenie zamestnancov, nemocenské zabezpečenie samostatne zárobkovo činných osôb, zabezpečenie občanov v osobitných prípadoch a zabezpečenie družstevných roľníkov v chorobe a zabezpečenie matky a dieťaťa (ďalej len „nemocenské poistenie“),⁴⁾
- b) dôchodkové zabezpečenie,⁵⁾
- c) sociálnu starostlivosť,⁶⁾
- d) posudkovú činnosť sociálneho zabezpečenia,
- e) zabezpečenie občanov vykonávajúcich službu v ozbrojených silách alebo civilnú službu a členov ich rodín štátnymi dávkami,^{6a)}
- f) štátne sociálne dávky podľa osobitných predpisov.⁷⁾

(4) Posudková činnosť sociálneho zabezpečenia podľa tohto zákona zahŕňa posudzovanie zdravotného stavu a pracovnej schopnosti občanov v rozsahu ustanovenom týmto zákonom, a so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie, kontrolu dodržiavania liečebného režimu a posudzovania spôsobilosti na prácu.

Úlohy orgánov sociálneho zabezpečenia

§ 2

Ministerstvo práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky

(1) Ministerstvo práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) ako ústredný orgán štátnej správy Slovenskej republiky pre sociálne zabezpečenie

- a) vypracúva koncepciu sociálneho zabezpečenia,
- b) riadi a kontroluje výkon štátnej správy v sociálnom zabezpečení,
- c) zúčastňuje sa na uzatváraní medzinárodných zmlúv v sociálnom zabezpečení, zabezpečuje úlohy z nich vyplývajúce a spolupracuje s inými štátmi v sociálnom zabezpečení,
- d) koordinuje činnosť v sociálnej starostlivosti o rodinu a deti, ťažko zdravotne postihnutých občanov, starých občanov, spoločensky neprispôsobených občanov, občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc, vrátane cudzincov, ktorým bolo priznané postavenie utečenca (ďalej len „utečenec“), a cudzincov, ktorí sú presídlení na územie Slovenskej republiky (ďalej len „presídlenec“); podieľa sa na zabezpečovaní ich sociálnej rehabilitácie,
- e) organizuje a zabezpečuje systematickú odbornú prípravu pracovníkov v sociálnom zabezpečení v spolupráci s ďalšími ministerstvami, ako aj overovanie ich osobitnej odbornej spôsobilosti a určuje vybrané funkcie v správach sociálneho zabezpečenia a v ústavoch sociálnej starostlivosti, pre výkon ktorých je predpokladom osobitná odborná spôsobilosť.
- f) odborne riadi služby sociálnej starostlivosti.

(2) Ministerstvo môže zriadiť posudkovú komisiu sociálneho zabezpečenia na posudzovanie zdravotného stavu a pracovnej schopnosti vo výnimočných prípadoch, ktoré určí, ak ich posúdenie vyžaduje osobitné odborné vedomosti.⁸⁾

(3) Minister práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) môže odstraňovať tvrdosti, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní sociálneho zabezpečenia.

(4) Ministerstvo zriaďuje centrum poradensko-psychologických služieb s organizačnou sieťou v nižších územno-správnych jednotkách (ďalej len „centrum“) na poskytovanie poradensko-psychologickej starostlivosti o jednotlivca, pár a rodinu.

Správy sociálneho zabezpečenia

§ 3

Správy sociálneho zabezpečenia vykonávajú sociálne zabezpečenie na úseku dôchodkového zabezpečenia, nemocenského poistenia, posudkovej činnosti sociálneho zabezpečenia, poskytovania štátnych sociálnych dávok a v rozsahu ustanovenom týmto zákonom aj na úseku sociálnej starostlivosti.

§ 4**Slovenská správa sociálneho zabezpečenia**

(1) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia ako orgán štátnej správy vykonáva sociálne zabezpečenie, riadi a kontroluje okresné správy sociálneho zabezpečenia v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

(2) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia je podriadená ministerstvu; je samostatnou právnickou osobou.

(3) Na čele Slovenskej správy sociálneho zabezpečenia je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva minister.

Okresné správy sociálneho zabezpečenia**§ 5**

(1) Okresné správy sociálneho zabezpečenia ako miestne orgány štátnej správy vykonávajú sociálne zabezpečenie, ak nie je týmto zákonom alebo inými právnymi predpismi ustanovené, že tieto úlohy plní iný orgán; sú samostatnou právnickou osobou.

(2) Územné obvody a sídla okresných správ sociálneho zabezpečenia sú zhodné s územnými obvody a sídlami okresných úradov miestnej štátnej správy.¹⁾

(3) Na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy vykonáva pôsobnosť okresnej správy sociálneho zabezpečenia Bratislavská správa sociálneho zabezpečenia; na území mesta Košíc vykonáva pôsobnosť okresnej správy sociálneho zabezpečenia Košická správa sociálneho zabezpečenia.

(4) Na čele okresnej správy sociálneho zabezpečenia je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva riaditeľ Slovenskej správy sociálneho zabezpečenia.

§ 6

(1) Okresné správy sociálneho zabezpečenia usmerňujú organizácie¹⁰⁾ a kontrolujú, ako plnia povinnosti v sociálnom zabezpečení.

(2) Okresné správy sociálneho zabezpečenia pri vykonávaní štátnej správy sociálneho zabezpečenia poskytujú občanom a organizáciám odbornú pomoc.

(3) Okresné správy sociálneho zabezpečenia zodpovedajú v rozsahu svojej pôsobnosti za účelne vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie, s ktorými hospodária.

Posudkové komisie sociálneho zabezpečenia**§ 7**

(1) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia a okresné správy sociálneho zabezpečenia zriaďujú na posudzovanie zdravotného stavu a pracovnej schopnosti občanov v rozsahu ustanovenom týmto zákonom posudkové komisie sociálneho zabezpečenia (ďalej len „posudková komisia“). Predsedom posudkovej komisie je posudkový lekár sociálneho zabezpečenia.

(2) Členovia posudkovej komisie a prizvané osoby sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli v súvislosti s jej činnosťou.

§ 8

(1) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia môže poveriť okresnú správu sociálneho zabezpečenia, aby jej posudková komisia posudzovala invaliditu, čiastočnú invaliditu, alebo iné zdravotné otázky súvisiace s vykonávaním sociálneho zabezpečenia na základe medzinárodných zmlúv, prípadne v ďalších odôvodnených prípadoch na území celej Slovenskej republiky alebo pre viaceré okresné správy sociálneho zabezpečenia.

(2) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia poverí ktorúkoľvek okresnú správu sociálneho zabezpečenia, aby jej posudková komisia posúdila zdravotný stav a pracovnú schopnosť účastníka konania v prípade, že posudkové komisie príslušnej okresnej správy sociálneho zabezpečenia sa vylúčením svojich členov pre predpojatosť stali nespôsobilé rokovať a uznášať sa. V prípade predpojatosti posudkových komisií Slovenskej správy sociálneho zabezpečenia zdravotný stav a pracovnú schopnosť účastníka konania posúdi ministerstvo.

(3) Okresná správa sociálneho zabezpečenia v odôvodnených prípadoch zriadi posudkovú komisiu s pôsobnosťou pre pracovníkov veľkých organizácií, ktoré majú závodné zdravotnícke zariadenia.

Krajské úrady a okresné úrady**§ 9**

Miestnymi orgánmi štátnej správy na výkon štátnej správy v oblasti sociálnej starostlivosti a štátnych sociálnych dávok, ktorú podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov¹¹⁾ nevykonávajú iné orgány sociálneho zabezpečenia alebo iné organizácie,¹⁰⁾ a na plnenie ďalších úloh podľa osobitných predpisov¹²⁾ sú krajské úrady a okresné úrady.¹⁾

§ 10

(1) Krajské úrady a okresné úrady pri vykonávaní pôsobnosti podľa § 9, vrátane sociálnych služieb, spolupracujú s obcami, združeniami obcí, štátnymi, družstevnými a neštátnymi organizáciami, občianskymi združeniami a odborovými organizáciami, poskytujú občanom, obciam a organizáciám odbornú pomoc a vykonávajú sociálnu starostlivosť aj na základe ich návrhov a podnetov.

(2) Krajské úrady a okresné úrady zodpovedajú v rozsahu svojej pôsobnosti za účelné a hospodárne vynakladanie prostriedkov na sociálnu starostlivosť a na štátne sociálne dávky, s ktorými hospodária.

DRUHÁ ČASŤ**PÔSOBNOSŤ SPRÁV SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA, OKRESNÝCH ÚRADOV, OBVODNÝCH ÚRADOV A OBCÍ V SOCIÁLNO M ZABEZPEČENÍ****PRVÁ HLAVA****PÔSOBNOSŤ SPRÁV SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA****Prvý diel****Pôsobnosť Slovenskej správy sociálneho zabezpečenia****§ 13**

Slovenská správa sociálneho zabezpečenia

a) rozhoduje

1. o dávkach dôchodkového zabezpečenia, ak nie je v tomto zákone alebo v zákone o sociálnom zabezpečení ustanovené, že o nich rozhoduje iný orgán sociálneho zabezpečenia a zabezpečuje výplaty týchto dávok,
 2. o odstraňovaní tvrdostí, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní sociálneho zabezpečenia, ak bola na to poverená ministrom (§ 2 ods. 3),
 3. o povinnosti občana vrátiť dávku sociálneho zabezpečenia vyplatenú neprávom alebo vo vyššej výmere, ako mu patrila, ak je príslušná na rozhodovanie o tejto dávke,
 4. o povinnostiach organizácie nahradiť škodu spôsobenú nesprávnou výplatou dávky sociálneho zabezpečenia, ak rozhodovanie o tejto dávke patrí do jej pôsobnosti,
- b) vykonáva v druhom stupni štátnu správu vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni rozhodovala okresná správa sociálneho zabezpečenia,
- c) plní úlohy vyplývajúce z medzinárodných zmlúv pri výplате dávok sociálneho zabezpečenia,
- d) rozdeľuje poukazy na kúpeľnú starostlivosť a kontroluje jej poskytovanie,
- e) spracúva rozboru invalidizácie a pracovnej neschopnosti a navrhuje príslušným orgánom opatrenia na znižovanie práceneschopnosti, na predchádzanie invalidity, čiastočnej invalidity a na odstraňovanie jej následkov,
- f) zodpovedá za účelné a hospodárne vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie.

§ 14

Slovenská správa sociálneho zabezpečenia posudkovou komisiou

- a) rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu posudkovej komisie okresnej správy sociálneho zabezpečenia,
- b) vydáva posudky na účely súdneho konania vo veciach sociálneho zabezpečenia,
- c) odporúča v súvislosti s odvolaním sa proti rozhodnutiu posudkovej komisie okresnej správy sociálneho zabezpečenia o invalidite alebo čiastočnej invalidite ďalšie poskytovanie nemocenského v prípadoch, v ktorých možno očakávať, že pracujúci v krátkom čase po uplynutí podpornej doby opäť bude práceschopný.

Druhý diel

Pôsobnosť okresnej správy sociálneho zabezpečenia

§ 15

Okresná správa sociálneho zabezpečenia

- a) rozhoduje
 1. v sporných prípadoch o vzniku a zániku sociálneho zabezpečenia,
 2. o dávkach nemocenského poistenia v sporných prípadoch a v osobitných prípadoch,¹⁴⁾
 3. o dobrovoľnom priznaní dávky nemocenského poistenia,
 4. o znížení alebo odňatí dávky nemocenského poistenia, o zastavení jej výplaty a o jej priznaní v menšom ako požadovanom rozsahu,
 5. o povinnosti občana vrátiť dávku sociálneho zabezpečenia poskytnutú neprávom alebo vo vyššej výmere, ako mu patrila, ak je príslušná na rozhodovanie o tejto dávke,
 6. o poskytovaní kúpeľnej starostlivosti na základe návrhu ošetrujúceho lekára, s výnimkou prípadov, v ktorých povoľujú kúpeľnú starostlivosť podľa osobitných predpisov orgány štátnej zdravotníckej správy,¹⁵⁾
 7. o pohrebnom pri úmrtí dôchodcu, prípadne jeho rodinného príslušníka, ak ho nemožno poskytnúť podľa predpisov o nemocenskom poistení alebo iných predpisov nemocenského zabezpečenia,^{15a)}
 8. o podpore pri narodení dieťaťa dôchodkyni alebo manželke, prípadne inej rodinnej príslušníčke dôchodcu, ak ju nemožno poskytnúť podľa predpisov o nemocenskom poistení alebo iných predpisov nemocenského zabezpečenia,^{15a)}

9. o sociálnom dôchodku, o jeho zvýšení pre bezvládnosť,
 10. o započítaní celého kalendárneho roka do doby zamestnania pred 1. januárom 1976, ak člen jednotného roľníckeho družstva neodpracoval určený počet pracovných dní, prípadne inak určený pracovný úväzok,
 11. o započítaní doby vojenskej služby v iných ako spojeneckých armádach (vrátane doby zajatia), ktorú česko-slovenskí občania vykonávali povinne v čase neslobody,
 12. o náhrade zárobku pri službe v ozbrojených silách a pri civilnej službe samostatne zárobkovo činným osobám,
 13. o zaopatrovacom príspevku,
 14. o príspevku na úhradu za užívanie bytu,
 15. o rodičovskom príspevku samostatne zárobkovo činných osôb a osôb, ktoré nie sú zúčastnené na nemocenskom poistení, ak o ňom nerozhoduje jiný orgán,^{15b)}
 16. o povinnosti organizácie nahradiť škodu spôsobenú nesprávnou výplatoú dávky sociálneho zabezpečenia, ak rozhodovanie o dávke patrí do pôsobnosti tejto správy sociálneho zabezpečenia,
 17. o odstraňovaní tvrdoostí, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní sociálneho zabezpečenia, ak bola na to poverená ministrom (§ 2 ods. 3),
 18. o poistnom, o penále a pokutách za nesplnenie povinnosti v sociálnom zabezpečení,¹⁶⁾ o prirážke k poistnému a úhrade súm, o ktoré boli prostriedky nemocenského poistenia skrátené,
 19. o ukončení dočasnej pracovnej neschopnosti so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie podľa osobitných predpisov,^{16a)}
 20. o tom, komu sa majú vyplácať dávky sociálneho zabezpečenia, ak sa výplatoú do rúk doterajšieho príjemcu nedosahuje účel, na ktorý sú určené,
- b) vykonáva sociálne zabezpečenie zamestnancov malých závodov a samostatne zárobkovo činných osôb,
- c) vedie register závodov a poľnohospodárskych družstiev a evidenciu malých závodov a samostatne zárobkovo činných osôb,
- d) vyberá a vymáha poistné, penále, prirážku k poistnému a sumy, o ktoré boli prostriedky nemocenského poistenia skrátené, a vymáha pokuty,
- e) vypláca dávky uvedené v ustanovení písmena a) č. 7, 8 a 12 až 15 a dávky občanom v osobitných prípadoch,^{16b)} ak ich nevypláca iný orgán podľa osobitných predpisov,^{16c)}
- f) riadi vykonávanie nemocenského poistenia,
- g) obstaráva a predkladá Slovenskej správe sociálneho zabezpečenia podklady potrebné na rozhodnutie o dávkach sociálneho zabezpečenia,
- h) navrhuje Slovenskej správe sociálneho zabezpečenia započítanie doby zamestnania a náhradných dôb v sporných prípadoch,
- ch) kontroluje
1. vykonávanie nemocenského poistenia a hospodárenie s jeho prostriedkami, ak túto činnosť nevykonáva iný orgán,^{16d)}
 2. plnenie povinností občanov, orgánov a organizácií v sociálnom zabezpečení, ak túto činnosť nevykonáva iný orgán,^{16d)}
 3. dodržiavanie liečebného režimu a posudzovanie spôsobilosti na prácu so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie,
 - i) spisuje, ak sa na ňu občan obráti, žiadosti
 1. o úpravu dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu,
 2. o zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
 3. o dávky dôchodkového zabezpečenia samostatne zárobkovo činných osôb,

4. o vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok alebo sirotsky dôchodok po občanoch uvedených v bode 3,
 5. o dôchodok manželky,
 6. o sociálny dôchodok,
 7. o vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok alebo sirotsky dôchodok po nepracujúcich dôchodcoch,
 8. o starobný, invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok zamestnancov malých závodov a občanov, ktorí nie sú v pracovnom, členskom alebo inom obdobnom pomere a ani nie sú inak zabezpečení, prípadne o vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok alebo sirotsky dôchodok po uvedených občanoch,
 9. o dávku dôchodkového zabezpečenia, ak je občan v čase podania žiadosti práceneschopný a má trvalý pobyt v inom okrese, než v ktorom je sídlo organizácie, alebo ak pozostalý po pracujúcom má trvalý pobyt v inom okrese, než v ktorom je sídlo organizácie, v ktorej bol pracujúci zamestnaný,¹⁷⁾
- j) spracúva rozbor invalidizácie a pracovnej neschopnosti a navrhuje príslušným orgánom opatrenia na znižovanie práceneschopnosti, na predchádzanie invalidity, čiastočnej invalidity a na odstraňovanie jej následkov,
- k) vedie evidenčné listy dôchodkového zabezpečenia zamestnancov malých závodov a samostatne zárobkovo činných osôb,
- l) vyjadruje sa k zdravotnému stavu občanov na účely ústavnej sociálnej starostlivosti,
- n) plní ďalšie úlohy ustanovené predpismi o sociálnom zabezpečení.

§ 16

Okresná správa sociálneho zabezpečenia posudkovou komisiou

a) rozhoduje

1. na podnet lekárskej poradnej komisie¹⁸⁾ o invalidite alebo čiastočnej invalidite občana, ktorý je práceneschopný pre chorobu alebo úraz počas aspoň 6 mesiacov, ktorému patrí nemocenské a ktorý nepožiadal o invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok, alebo ktorého žiadosti sa nevyhovelo,
2. o dlhodobo nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa na účely výplaty prídavkov na deti,
3. o tom, či je dieťa dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť alebo osobitne náročnú mimoriadnu starostlivosť na účely priznania príplatku k prídavkom na deti a rodičovského príspevku, ak o tomto príspevku nerozhodujú orgány sociálneho zabezpečenia,
4. na podnet občana alebo organizácie so súhlasom občana o tom, či ide o občana so zmenenou pracovnou schopnosťou, prípadne o občana so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím,
5. o tom, že občan so zmenenou pracovnou schopnosťou sa nepovažuje za občana so zmenenou pracovnou schopnosťou, ak sa nepodrobil vyšetreniu zdravotného stavu alebo inému odbornému vyšetreniu a bol na túto možnosť upozornený,²¹⁾
6. o tom, či ide o ťažko zdravotne postihnutého občana, o druhu a stupni tohto postihnutia na účely priznania mimoriadnych výhod,²²⁾
7. o nevyhnutnosti natrvalo previesť pracovníka na inú prácu alebo o nevyhnutnosti trvalej zmeny zamestnania, ak posudková komisia v súvislosti s rozhodovaním o dávkach dôchodkového zabezpečenia alebo o tom, či ide o občana so zmenenou pracovnou schopnosťou, zistila, že pracovník vzhľadom na svoj zdravotný stav dlhodobo stratil schopnosť vykonávať ďalej doterajšiu prácu alebo že ju nesmie vykonávať pre ochorenie na chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou,²³⁾

b) vydáva posudok

1. o invalidite alebo čiastočnej invalidite, ak nejde o prípady uvedené v ustanovení písmena a) č. 1,

2. o dlhodobo nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa na účely výplaty sirotského dôchodku,
 3. o tom, či je dieťa dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť alebo osobitne náročnú mimoriadnu starostlivosť na účely priznania a rodičovského príspevku, ak o tomto príspevku rozhodujú orgány sociálneho zabezpečenia podľa § 15 písm.
 - a) č. 15 alebo orgány nemocenskej starostlivosti v ozbrojených silách, pre konanie o náhradných dobách,²⁵⁾ ako aj na účely poskytovania služieb a dávok sociálnej starostlivosti, ktoré určí vykonávací predpis,
 4. o bezvládnosti,
 5. o tom, či ide o ťažko zdravotne postihnutého občana a o druhu a stupni tohto postihnutia na účely poskytovania služieb a dávok sociálnej starostlivosti,²⁶⁾ ktoré určí vykonávací predpis,
- c) odporúča
1. ďalšie poskytovanie nemocenského v prípadoch, v ktorých možno očakávať, že pracujúci v krátkom čase po uplynutí podpornej doby opäť bude práceschopný,
 2. opatrenia na obnovenie pracovnej schopnosti posudzovaného, vhodnosť jeho ďalšieho liečenia a vhodnú úpravu pracovných podmienok, prípadne obstaranie vhodných pomôcok,
 3. u občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, prípadne u občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou s ťažším zdravotným postihnutím vhodné pracovné uplatnenie, prípadne prípravu na pracovné uplatnenie s ohľadom na ich zdravotný stav a kvalifikáciu a umiestnenie na vhodné pracovné miesto v organizáciách.

DRUHÁ HLAVA

PÔSOBNOSŤ KRAJSKÝCH ÚRADOV A OKRESNÝCH ÚRADOV

Prvý diel

Pôsobnosť krajského úradu

§ 17

Krajský úrad

- a) riadi a kontroluje výkon štátnej správy v oblasti sociálnej starostlivosti a štátnych sociálnych dávok uskutočňovaný okresnými úradmi vo svojom územnom obvode,
- b) vykonáva v druhom stupni štátnu správu vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni konal a rozhodoval okresný úrad, obec alebo zariadenie sociálnej starostlivosti, ktorého je zriaďovateľom,
- c) vedie register právnických a fyzických osôb, ktoré poskytujú sociálne služby, a je orgánom, ktorému právnické a fyzické osoby oznamujú poskytovanie sociálnych služieb, zmenu a ukončenie ich poskytovania,
- d) poskytuje príspevky na úhradu nákladov na sociálne služby právnickým a fyzickým osobám, kontroluje hospodárenie s nimi, požaduje ich vyúčtovanie a vrátenie v prípade, ak boli použité v rozpore s účelom, na ktorý sa poskytli,^{27a)} a plní ďalšie úlohy podľa osobitných predpisov,^{27b)} ktoré súvisia s poskytovaním týchto príspevkov,
- e) sleduje úroveň poskytovania sociálnych služieb právnickými a fyzickými osobami a plní ďalšie úlohy podľa osobitných predpisov,^{27b)}
- f) zostavuje rozpočet príjmov a výdavkov za oblasť sociálnej starostlivosti a štátnych sociálnych dávok a rozdeľuje finančné prostriedky v oblasti sociálnej starostlivosti a štátnych sociálnych dávok pre okresné úrady a zariadenia,
- g) zabezpečuje rozvoj materiálno-technickej základne služieb sociálnej starostlivosti vo svojom územnom obvode,
- h) organizuje
 1. účasť nepracujúcich dôchodcov a ťažko zdravotne postihnutých občanov na rekreačnej starostlivosti a podľa sa na zabezpečovaní rekreácie rodín so zdravotne postihnutými deťmi,

2. výchovno-rekreačné tábory pre deti z rodín, ktoré riadne neplnia svoju výchovnú funkciu, pre deti s poruchami správania, pre pestúnske rodiny z osobitných zariadení na výkon pestúnskej starostlivosti, pre deti nezamestnaných rodičov a deti utečencov a presídlencov,
- ch) koordinuje činnosť orgánov, ktoré pôsobia v sociálnej starostlivosti, vo svojom územnom obvode.

§ 18

Krajský úrad pri organizovaní náhradnej rodinnej starostlivosti

- a) vedie prehľad
1. detí, pre ktoré je potrebné dlhodobo zabezpečiť náhradnú rodinnú starostlivosť, ak túto nemožno zabezpečiť v rámci okresu,
 2. občanov vhodných vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť, pre ktorých neboli vhodné deti v rámci okresu,
- b) sprostredkúva nadviazanie osobného vzťahu detí s občanmi, ktorí spĺňajú podmienky na jednotlivé formy náhradnej rodinnej starostlivosti, v prípadoch uvedených v písmene a) a na tento účel spolupracuje s ostatnými krajskými úradmi.

Druhý diel

Pôsobnosť okresného úradu

Oddiel 1

Starostlivosť o rodinu a deti

§ 20

Okresný úrad

- a) rozhoduje
1. v naliehavých prípadoch o okamžitom umiestnení dieťaťa do náhradnej výchovy nahrádzajúcej výchovu rodičov dotedy, kým rozhodne súd,²⁸⁾
 2. o výchovných opatreniach podľa osobitných predpisov,²⁹⁾
 3. o bezúročných pôžičkách,
 4. o príspevku na výživu dieťaťa,³⁰⁾ o peňažných dávkach a vecných dávkach pre deti v pestúnskej starostlivosti a o pomoci deťom, ktoré nie sú občanmi Slovenskej republiky,
 5. o opakovaných peňažných dávkach a vecných dávkach nezaopatreným deťom, rodičom nezaopatrených detí a tehotným ženám,
 6. o prídavkoch na deti a o príplatku k prídavkom na deti podľa osobitného predpisu,³¹⁾
 7. v druhom stupni vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni rozhodovalo zariadenie sociálnej starostlivosti, ktorého je zriaďovateľom,
 8. o ďalších opatreniach podľa osobitných predpisov,¹²⁾
- b) poskytuje
1. prídavky na deti a príplatok k prídavkom na deti podľa osobitného predpisu,³²⁾
 2. poradenskú starostlivosť pri riešení rodinných a sociálnych problémov,
 3. výchovnú starostlivosť rodinám, v ktorých je ohrozená výchova a vývoj detí, a rodinám, z ktorých boli deti vyňaté z dôvodu zlyhania výchovnej funkcie rodiny, na účely jej obnovy a deťom s poruchami správania,
- c) pri organizovaní náhradnej rodinnej starostlivosti
1. vyhľadáva občanov vhodných vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť,

2. vedie prehľad detí, pre ktoré je potrebné dlhodobo zabezpečiť náhradnú rodinnú starostlivosť, a prehľad občanov vhodných vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť,
 3. zabezpečuje v súčinnosti s centrom prípravu občanov vhodných vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť,
 4. sprostredkúva nadviazanie osobného vzťahu detí s občanmi, ktorí spĺňajú podmienky na jednotlivé formy náhradnej rodinnej starostlivosti,
 5. sleduje vývoj detí v náhradnej rodinnej starostlivosti, v ústavnej výchove a ochrannej výchove,
 6. predkladá krajskému úradu prehľad detí, pre ktoré je potrebné dlhodobo zabezpečiť náhradnú rodinnú starostlivosť, ak táto nebola zabezpečená v okrese, a prehľad občanov vhodných vykonávať náhradnú rodinnú starostlivosť, pre ktorých neboli vhodné deti v rámci okresu,
- d) vykonáva funkciu opatrovníka maloletých,³³⁾
- e) navrhuje súdu nariadenie a zrušenie ústavnej výchovy,³⁴⁾ zrušenie výchovných opatrení uložených súdom, obmedzenie, prípadne pozbavenie rodičovských práv,³⁵⁾
- f) oznamuje a podáva správy súdu a iným štátnym orgánom o výchovných a rodinných pomeroch detí,
- g) zúčastňuje sa na trestnom konaní proti mladistvým.³⁶⁾

Oddiel 2

Starostlivosť o ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov

§ 21

Okresný úrad

- a) rozhoduje
1. o poskytovaní opatrovateľskej služby a o úhrade za ňu,
 2. v druhom stupni vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni rozhodovalo zariadenie sociálnej starostlivosti, ktorého je zriaďovateľom,
 3. o bezúročných pôžičkách,
 4. o jednorazových a opakovaných účelových peňažných dávkach,
 5. o opakovaných peňažných dávkach na úhradu zvýšených životných nákladov,
- b) vedie evidenciu
1. detí a mladistvých, ktorí pre svoje zdravotné postihnutie vyžadujú trvalú alebo dlhodobú komplexnú koordinovanú starostlivosť,
 2. ťažko zdravotne postihnutých občanov, ktorým sa poskytujú dávky a služby sociálnej starostlivosti,
- c) koordinuje starostlivosť o deti a mladistvých postihnutých na zdraví tým, že navrhuje príslušným orgánom opatrenia na zlepšenie zdravotnej, výchovno-vzdelávacej starostlivosti a sociálnej starostlivosti a sleduje ich plnenie s cieľom riešiť individuálne potreby a osobnostný rozvoj detí a mladistvých postihnutých na zdraví.
- d) sprostredkúva odbornú pomoc rodinám so zdravotne postihnutými deťmi včítane návštevnej služby,
- e) koordinuje činnosť orgánov a organizácií, ktoré pôsobia v starostlivosti o ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov vo svojom územnom obvode za účelom ich spoločenskej integrácie,
- f) vydáva doklady na účely poskytovania úľav a výhod pre ťažko zdravotne postihnutých občanov.

Oddiel 3**Starostlivosť o občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc****§ 22**

Okresný úrad v oblasti starostlivosti o občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc,³⁷⁾

- a) rozhoduje
1. o peňažných dávkach a vecných dávkach,
 2. o bezúročných pôžičkách,
 3. v druhom stupni vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni rozhodovalo zariadenie sociálnej starostlivosti, ktorého je zriaďovateľom,
- b) poskytuje občanom, ktorí potrebujú osobitnú pomoc,³⁷⁾ výchovnú a poradenskú starostlivosť na účely poskytovania pomoci na prekonanie ich životnej situácie a ich spoločenskej integrácie.

Oddiel 4**Starostlivosť o spoločensky neprispôsobených občanov****§ 23**

Okresný úrad v oblasti starostlivosti o spoločensky neprispôsobených občanov

- a) rozhoduje
1. o peňažných dávkach a vecných dávkach,
 2. o bezúročných pôžičkách,
 3. v druhom stupni vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni rozhodovalo zariadenie sociálnej starostlivosti, ktorého je zriaďovateľom,
- b) poskytuje spoločensky neprispôsobeným občanom výchovnú a poradenskú starostlivosť na účely ich resocializácie a spoločenskej integrácie,
- c) koordinuje činnosť štátnych orgánov a iných právnických osôb, ktoré pôsobia v starostlivosti o spoločensky neprispôsobených občanov vo svojom územnom obvode.

Oddiel 5**Ďalšia pôsobnosť okresného úradu****§ 23a**

Okresný úrad rozhoduje v rozsahu svojej pôsobnosti podľa predchádzajúcich ustanovení

- a) o znížení alebo odňatí dávky sociálnej starostlivosti a zastavení jej výplaty,^{37a)}
- b) o povinnosti občana vrátiť dávku sociálnej starostlivosti vyplatenú neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrila, a uhradiť výdavky vynaložené na službu sociálnej starostlivosti, ktorá mu bola poskytnutá neprávom, bez úhrady nákladov alebo len za nižšiu úhradu,^{37b)}

§ 23b

Okresný úrad

- a) vedie register právnických a fyzických osôb, ktoré poskytujú sociálne služby,
- b) sleduje na základe písomného poverenia príslušného krajského úradu úroveň poskytovania sociálnych služieb právnickými a fyzickými osobami a ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

Tretí diel
Pôsobnosť obce

Oddiel 1
Starostlivosť o rodinu a deti

§ 24

Obec

- a) rozhoduje
1. o poskytovaní opatrovateľskej služby rodinám s deťmi a o úhrade za ňu,
 2. o jednorazových peňažných dávkach a vecných dávkach nezaopatreným deťom, rodičom nezaopatrených detí a tehotným ženám, o peňažných dávkach rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri alebo viac detí, o peňažnom príspevku na úhradu za užívanie bytu nezaopatreného osirelého dieťaťa a o príspevku na rekreáciu detí dôchodcov,
- b) poskytuje deťom v naliehavých prípadoch okamžitú pomoc,
- c) chráni deti pred škodlivými vplyvmi, ktoré ohrozujú ich riadnu výchovu,
- d) podieľa sa na sanácii rodinného prostredia, z ktorého boli deti vyňaté z dôvodu zlyhania výchovnej funkcie rodiny,
- e) spolupôsobí pri výkone ochranných alebo výchovných opatrení uložených súdom alebo okresným úradom najmä informovaním príslušných orgánov a sledovaním ich dodržiavania a účinnosti,
- f) vyhľadáva a okresnému úradu odporúča občanov vhodných za osvojiteľov, opatrovníkov a pestúnov,
- g) navrhuje
1. orgánu príslušnému na rozhodovanie o prídavkoch na deti, aby v odôvodnených prípadoch zastavil výplatu tejto dávky oprávnenému príjemcovi,
 2. súdu nariadenie a zrušenie ústavnej výchovy,³⁴⁾ zrušenie výchovných opatrení uložených súdom, obmedzenie, prípadne pozbavenie rodičovských práv,³⁵⁾
 3. okresnému úradu zrušenie výchovných opatrení uložených týmto úradom,
- h) oznamuje
1. okresnému úradu, ktorým rodinám, nezaopatreným deťom a tehotným ženám treba poskytnúť sociálnu starostlivosť a spolupôsobí pri jej poskytovaní,
 2. oznamuje súdu, prípadne inému štátnemu orgánu skutočnosti potrebné na rozhodovanie o výchove a výžive detí.
- ch) využíva prídavky na deti a príplatok k prídavkom na deti, ktoré jej poukázal príslušný orgán podľa osobitného predpisu^{38a)} na výchovu a výživu detí, na ktoré boli poukázané.

Oddiel 2

Starostlivosť o ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov

§ 25

Obec

- a) rozhoduje
1. o príspevku na spoločné stravovanie,
 2. o jednorazových peňažných dávkach a vecných dávkach na úhradu nevyhnutných životných nákladov,
 3. o príspevku na vykurovaciu naftu a kúpu vykurovacích telies a ďalších spotrebičov a o príspevku na zriadenie a zmenu pripojenia telefónnej účastníckej stanice,
- b) zabezpečuje spoločné stravovanie ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov,

- c) podieľa sa na riešení bývania ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov,
- d) organizuje kultúrno-spoločenský život ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov,
- e) oznamuje okresnému úradu občanov odkázaných na pomoc v sociálnej starostlivosti,
- f) spolupracuje s fyzickými a právnickými osobami, ktorých poslaním je pomôcť zdravotne postihnutým občanom a starým občanom,
- g) môže prenechať do nájmu alebo do výpožičky objekt zariadenia sociálnej starostlivosti a zariadenia na poskytovanie sociálnych služieb, ktoré zriadila, vrátane jeho vybavenia, pozemku a príslušenstva, krajskému úradu alebo okresnému úradu na účel poskytovania služieb sociálnej starostlivosti,
- h) spisuje, ak sa na ňu občan obráti, žiadosti
 1. o úpravu dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu,
 2. o zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
 3. o vdovský, vdovecký alebo sirotský dôchodok v prípadoch uvedených v § 15 písm. i) č. 4, 7 a 8,
 4. o dôchodok manželky,
 5. o sociálny dôchodok,a postupuje ich príslušnej okresnej správe sociálneho zabezpečenia.
- ch) poskytuje príspevky na úhradu nákladov na sociálne služby právnickým a fyzickým osobám, kontroluje hospodárenie s nimi, požaduje ich vyúčtovanie a vrátenie v prípade, ak boli použité v rozpore s účelom, na ktorý sa poskytli.^{27a)}

Oddiel 3

Starostlivosť o občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc a o spoločensky neprispôsobených občanov

§ 26

(1) Obec poskytuje občanom, ktorí potrebujú osobitnú pomoc

- a) jednorazové peňažné a vecné dávky,
- b) pomoc pri ubytovaní,
- c) výchovnú a poradenskú starostlivosť.

(2) Obec môže poskytnúť spoločensky neprispôsobeným občanom

- a) jednorazové peňažné a vecné dávky,
- b) pomoc pri ubytovaní,
- c) výchovnú a poradenskú starostlivosť.

Oddiel 4

Ďalšia pôsobnosť obce

§ 26a

Obec rozhoduje v rozsahu svojej pôsobnosti podľa predchádzajúcich ustanovení

- a) o znížení alebo odňatí dávky sociálnej starostlivosti a zastavení jej výplaty,^{37a)}
- b) o povinnosti občana vrátiť dávku sociálnej starostlivosti vyplatenú neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrila, a uhradiť výdavky vynaložené na službu sociálnej starostlivosti, ktorá mu bola poskytnutá neprávom, bez úhrady nákladov alebo len za nižšiu úhradu.^{37b)}

Štvrtý diel

Zariadenia sociálnej starostlivosti

§ 27

(1) Na poskytovanie služieb sociálnej starostlivosti krajské úrady zriaďujú a kontrolujú ako rozpočtové organizácie alebo príspevkové organizácie³⁹⁾ tieto zariadenia:

- a) ústavy sociálnej starostlivosti,
- b) detské domovy.

(2) Na poskytovanie služieb sociálnej starostlivosti okresné úrady zriaďujú a kontrolujú tieto zariadenia:

- a) domovy pre matky s deťmi,
- b) osobitné zariadenia na výkon pestúnskej starostlivosti,
- c) stanice opatrovateľskej služby pre deti,
- d) azylové centrá a prechodné ubytovne, najmä pre občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc, a pre spoločensky neprispôsobených občanov,
- e) zariadenia opatrovateľskej služby pre ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov, najmä
 - 1. stanice opatrovateľskej služby,
 - 2. zariadenia opatrovateľskej služby na dlhodobý pobyt,
 - 3. zariadenia na denný pobyt.

(3) Na poskytovanie služieb sociálnej starostlivosti obce zriaďujú a kontrolujú tieto zariadenia:

- a) samostatné jedálne s vlastnou kuchyňou pre dôchodcov,
- b) kluby dôchodcov,
- c) strediská osobnej hygieny,
- d) pracovne opatrovateľskej služby.

(4) Krajské úrady a okresné úrady môžu zriaďovať a kontrolovať aj ďalšie zariadenia sociálnej starostlivosti.

(5) Zariadenia sociálnej starostlivosti môže zriaďovateľ účelne a vhodne spájať.

(6) Zariadenia sociálnej starostlivosti uvedené v odsekoch 2 až 4 možno zriaďiť ako rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie³⁹⁾ alebo ako zariadenia sociálnej starostlivosti, ktoré nemôžu vo vlastnom mene nadobúdať práva a zaväzovať sa.

(7) Právnické osoby a fyzické osoby môžu zriaďovať aj ďalšie zariadenia na poskytovanie sociálnych služieb.

§ 28

Druhy ústavov sociálnej starostlivosti

(1) Na poskytovanie ústavnej sociálnej starostlivosti sa zriaďujú ústavy sociálnej starostlivosti (ďalej len „ústavy“), najmä

- a) ústavy pre telesne postihnutú mládež,
- b) ústavy pre telesne postihnutú mládež s pridruženým mentálnym postihnutím,

- c) ústavy pre mentálne postihnutú mládež,
- d) ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov,
- e) ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov s pridruženým mentálnym postihnutím,
- f) ústavy pre zmyslovo postihnutých dospelých občanov,
- g) ústavy pre mentálne postihnutých dospelých občanov,
- h) domovy dôchodcov,
- ch) domovy-penzióny pre dôchodcov.

(2) Zriaďovateľ môže ústavy účelne a vhodne spájať.

§ 30

(1) O prijatí do ústavu, o skončení pobytu v ňom a o úhrade za poskytované služby rozhoduje ústav. Ústav uzatvára s občanom dohodu o druhu a rozsahu služieb poskytovaných v ústave a vypláca vreckové.

(2) O prijatí do zariadenia sociálnej starostlivosti, ktoré bolo zriadené ako rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia, o skončení pobytu v ňom a o úhrade za poskytované služby rozhoduje zariadenie sociálnej starostlivosti. O prijatí do zariadenia sociálnej starostlivosti, ktoré nemôže vo vlastnom mene nadobúdať práva a zaväzovať sa, o skončení pobytu v ňom a o úhrade za poskytované služby rozhoduje krajský úrad alebo okresný úrad, ktorý zariadenie zriadil.

(3) Na konanie a rozhodovanie podľa odsekov 1 a 2 prvej vety sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Ústav a zariadenie sociálnej starostlivosti má pri rozhodovaní podľa odsekov 1 a 2 prvej vety postavenie správneho orgánu.

(4) O úhrade za starostlivosť, ktorá sa poskytuje deťom v detskom domove, rozhoduje detský domov. Detský domov vypláca deťom aj vreckové.

§ 31

(1) Zariadenia sociálnej starostlivosti uvedené v § 27 ods. 1 a 2 možno zrušiť alebo ich objekty odňať ich účelu len so súhlasom ministerstva. Požiadavka súhlasu podľa osobitných predpisov tým nie je dotknutá.

(2) Na prevod správy majetku štátu a prenechanie majetku štátu do nájmu alebo do výpožičky právnickým osobám alebo fyzickým osobám, ktoré poskytujú sociálne služby,^{27a)} sa vyžaduje súhlas ministerstva, ak správu majetku štátu prevádza alebo majetok štátu prenecháva do nájmu alebo do výpožičky krajský úrad, alebo súhlas krajského úradu, ak správu majetku štátu prevádza alebo majetok štátu prenecháva do nájmu alebo do výpožičky okresný úrad.

(3) Zariadenia sociálnej starostlivosti, ktoré prešli do riadenia obce,^{39a)} možno zrušiť alebo ich objekty odňať ich účelu len so súhlasom ministerstva.

TRETIA ČASŤ SPOLOČNÉ USTANOVENIA

§ 32

Pokuty

Pokuty v prípadoch ustanovených zákonom o sociálnom zabezpečení ukladajú okresné správy sociálneho zabezpečenia. Výnos z pokút je príjmom štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

§ 33 Osobitný príjemca

Okresný úrad

- a) rozhoduje o ustanovení osobitného príjemcu dávky dôchodkového zabezpečenia a dávky sociálnej starostlivosti v prípadoch ustanovených zákonom o sociálnom zabezpečení⁴⁰⁾ a o jeho uvoľnení,
- b) dohliada, ako osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

Ustanovenia o konaní

§ 34

(1) Všeobecné predpisy o správnom konaní sa nevzťahujú na konanie

- a) o poskytovaní kúpeľnej starostlivosti podľa predpisov o sociálnom zabezpečení,
- b) o poskytovaní jednorazových peňažných dávok a vecných dávok podľa § 25 písm. a) č. 2 a § 26 ods. 1 písm. a) a odseku 2 písm. a), o príspevku na spoločné stravovanie podľa § 25 písm. a) č. 1 a o poskytovaní opatrovateľskej služby podľa § 21 písm. a) č. 1, a § 24 písm. a) č. 1, ak ide o úkony opatrovateľskej služby zabezpečujúce nevyhnutné životné potreby, ktoré určí vykonávací predpis,

ak sa konanie o týchto dávkach a službách začalo z podnetu orgánu sociálneho zabezpečenia alebo ak sa konanie, ktoré sa začalo na návrh, skončí priznaním dávky alebo služby v požadovanom alebo v právnom predpise vymedzenom rozsahu.

(2) V konaní podľa odseku 1 písm. b) sa primerane použijú ustanovenia § 49 a 50 zákona o správnom konaní⁴¹⁾ o lehotách.

(3) Ak v konaní podľa odseku 1, ktoré sa začalo na návrh, orgán sociálneho zabezpečenia zistí, že dávku alebo službu nemožno priznať vôbec alebo v požadovanom rozsahu, alebo ak by priznaním dávky alebo služby mohli vzniknúť občianovi, ktorému sa má dávka alebo služba priznať, alebo inému občianovi právne povinnosti, postupuje sa podľa všeobecných predpisov o správnom konaní.

§ 35

(1) Odvolanie proti rozhodnutiu, ktoré okresný úrad predbežne urobí v prospech maloletého dieťaťa podľa § 20 písm. a) č. 1 nemá odkladný účinok.

(2) Odvolanie proti rozhodnutiu vydanému podľa § 15 písm. a) č. 4, 16 až 19 nemá odkladný účinok. Odvolanie proti rozhodnutiu vydanému podľa § 15 písm. a) č. 19 možno podať v lehote troch dní odo dňa oznámenia alebo doručenia rozhodnutia.

§ 36

(1) Odchylné od všeobecných predpisov o správnom konaní⁴²⁾ sa miestna príslušnosť okresných správ sociálneho zabezpečenia spravuje

- a) miestom výkonu práce ošetrojúceho lekára, ak rozhoduje alebo posudzuje invaliditu alebo čiastočnú invaliditu alebo zmenenú pracovnú schopnosť,
- b) miestom útvaru organizácie, v ktorom sa vedie evidencia miezd, ak ide o
 1. sociálne zabezpečenie zamestnancov malých závodov,

2. vyberanie a vymáhanie poistného, penále, prirážky k poistnému a súm, o ktoré boli prostriedky nemocenského poistenia skrátané a o vymáhanie pokút,
 3. kontrolu vykonávania nemocenského poistenia a hospodárenia s jeho prostriedkami,
 4. rozhodovanie vo veciach nemocenského poistenia,
 5. rozhodovanie o rodičovskom príspevku zamestnancom a družstevným roľníkom, s výnimkou prípadov, keď príslušnosť orgánov nemocenského poistenia nemožno určiť podľa miesta útvaru, v ktorom sa vedie evidencia miezd,
- c) sídlom školy pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť, ak účastníkom konania je žiak tejto školy, ak ide o posúdenie zmenenej pracovnej schopnosti,
- d) sídlom, prípadne miestom pravidelného výjazdného zasadania lekárskej komisie⁴³⁾ v odbore pôsobnosti Federálneho ministerstva obrany, Federálneho ministerstva vnútra, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky alebo Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ak ide o posúdenie zdravotného stavu⁴⁴⁾ príslušníka ozbrojených síl z povolania, Zboru národnej bezpečnosti, Zboru nápravnej výchovy Slovenskej republiky s výnimkou kontrolnej lekárskej prehliadky požívateľa dôchodku, ktorého služobný pomer sa skončil,
- e) sídlom nápravno-výchovného ústavu, prípadne ústavu na výkon väzby, ak ide o posúdenie zdravotného stavu občana v čase výkonu trestu odňatia slobody, prípadne väzby,
- f) sídlom okresnej správy sociálneho zabezpečenia, ktorej posudková komisia bola poverená (§ 8) posudzovať invaliditu, čiastočnú invaliditu alebo iné zdravotné otázky súvisiace s vykonávaním sociálneho zabezpečenia.

(2) Odchylné od všeobecných predpisov o správnom konaní⁴²⁾ sa miestna príslušnosť krajských úradov a okresných úradov vo veciach sociálneho zabezpečenia spravuje

- a) sídlom krajského úradu alebo okresného úradu, ktorý spravuje ústav alebo iné zariadenie sociálnej starostlivosti, do ktorého má byť občan prijatý,
- b) sídlom krajského úradu alebo okresného úradu, v obvode ktorého sa zdržiava maloleté dieťa, ak riešenie otázok jeho výchovy a výživy neznesie odklad.

(3) Vo veciach, v ktorých podľa tohto zákona rozhoduje alebo vykonáva opatrenia krajský úrad, okresný úrad alebo obec, sa žiadosť o dávku alebo službu sociálneho zabezpečenia podáva na krajskom, okresnom alebo obecnom úrade.

(4) Žiadosť o pohrebné po samostatne zárobkovo činnnej osobe sa podáva na okresnej správe sociálneho zabezpečenia, na ktorej bol zomretý prihlásený na sociálne zabezpečenie. Žiadosť o pohrebné po dôchodcovi sa podáva na okresnej správe sociálneho zabezpečenia, v obvode ktorej mal zomretý trvalý pobyt.

(5) Žiadosť o zaopatrovací príspevok sa podáva na okresnej správe sociálneho zabezpečenia, v obvode ktorej má oprávnený občan trvalý pobyt. Žiadosť o príspevok na úhradu za užívanie bytu vojaka sa podáva na okresnej správe sociálneho zabezpečenia, v obvode ktorej mal vojak trvalý pobyt pred nástupom služby v ozbrojených silách.

(6) Na konanie o poskytovaní kúpeľnej starostlivosti sa miestna príslušnosť spravuje miestom trvalého pobytu žiadateľa.

§ 37**Súčinnosť orgánov, organizácií a občanov**

(1) Orgány, organizácie a občania sú povinní vyhovieť žiadostiam orgánov sociálneho zabezpečenia vo veciach sociálneho zabezpečenia a podávať im bezplatne oznámenia pre jeho vykonávanie a správu.

(2) Pri plnení úloh v sociálnom zabezpečení orgány sociálneho zabezpečenia spolupracujú s príslušnými odborovými orgánmi, s orgánmi Roľníckeho družstevného zväzu a občianskymi združeniami pôsobiacimi v Slovenskej republike, cirkevnými, charitatívnymi a inými organizáciami.

(3) Správy sociálneho zabezpečenia, krajské úrady, okresné úrady, obce a organizácie spolupracujú pri plnení povinností, ktoré pre nich vyplývajú z predpisov o sociálnom zabezpečení.

(4) Pracovníci orgánov sociálneho zabezpečenia a iní občania, ktorí vykonávajú úlohy ustanovené týmto zákonom, sú oprávnení navštíviť občana v byte, dieťa v škole a tam, kde trávi voľný čas, mladistvého na pracovisku; majú aj právo požadovať od všetkých zúčastnených orgánov, organizácií a od občanov potrebné informácie a vysvetlenia.

(5) Pracovníci orgánov sociálneho zabezpečenia sú povinní chrániť oprávnené záujmy občanov a zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli v súvislosti so svojou činnosťou.^{44a)} Informácie poskytujú iba v prípadoch, ak by ich zmlčaním hrozilo vážne nebezpečenstvo pre život a zdravie občanov alebo ak im táto povinnosť vyplýva z osobitných predpisov.^{44b)}

ŠTVRTÁ ČASŤ**PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA****§ 38**

Pôsobnosť okresných správ sociálneho zabezpečenia pri rozhodovaní o prerušení zamestnania (poistenia) z vážnych dôvodov a o skončení zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie zo zdravotných a z iných vážnych dôvodov pre posudzovanie dôchodkových nárokov podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988 sa spravuje právnymi predpismi platnými pred účinnosťou tohto zákona.

§ 39

Ministerstvo ustanoví vyhláškou

- a) podrobnosti o vykonávaní sociálneho zabezpečenia,
- b) rozsah a bližšie podmienky poskytovania služieb v ústavoch a v ostatných zariadeniach sociálnej starostlivosti, vrátane úhrady nákladov za pobyt a výšky vreckového a bližšie podmienky organizácie ústavnej sociálnej starostlivosti a starostlivosti v ostatných zariadeniach sociálnej starostlivosti,
- c) podmienky prevzatia zariadení sociálnej starostlivosti do užívania občanmi, obcami a organizáciami poskytujúcimi sociálne služby,¹³⁾
- d) podmienky poskytovania dávok a služieb sociálnej starostlivosti a výšku dávok sociálnej starostlivosti,
- e) podmienky na zriaďovanie a rozsah činnosti zariadení sociálnej starostlivosti, na prijímanie občanov do zariadení sociálnej starostlivosti a o ukončení pobytu v nich a upraví výšku úhrady za poskytované služby a úhrady za ubytovanie v zariadeniach opatrovateľskej služby na dlhodobý pobyt starých občanov,
- f) podmienky na poskytovanie odmeny dobrovoľných pracovníkov opatrovateľskej služby a jej výšku,

- g) po dohode s Ministerstvom financií Slovenskej republiky podmienky poskytovania príspevku na úhradu nákladov na sociálne služby poskytované občanmi, obcami a organizáciami,¹³⁾
- h) po dohode s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky podrobnosti o zložení a rokovaní posudkových komisií,
- ch) po dohode s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstvom školstva, mládeže a športu Slovenskej republiky podrobnosti o vedení evidencie ťažko zdravotne postihnutých občanov,
- i) po dohode s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky
 1. bližšie podmienky poskytovania kúpeľnej starostlivosti podľa predpisov o sociálnom zabezpečení,
 2. podrobnosti o súčinnosti orgánov štátnej zdravotníckej správy s orgánmi sociálneho zabezpečenia pri posudzovaní zdravotného stavu a pracovnej schopnosti občanov,
 3. spôsob kontroly dodržiavania liečebného režimu a posudzovania spôsobilosti na prácu so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na sociálne zabezpečenie,
- j) organizáciu centra poradensko-psychologických služieb a strediska služieb sociálnej starostlivosti.
- k) predpoklady pre výkon vybraných funkcií, ktoré vyžadujú osobitnú odbornú spôsobilosť, v správach sociálneho zabezpečenia a v ústavoch.
- l) rozsah a bližšie podmienky starostlivosti a výchovy v detských domovoch, vrátane úhrady za túto starostlivosť a výšky vreckového, ako aj podrobnosti o zriaďovaní, činnosti a prevádzke detských domovov.

§ 40

Starostlivosť o občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou prechádza dňom účinnosti tohto zákona z národných výborov všetkých stupňov a druhov na úrady práce.⁴⁵⁾

§ 41

(1) Dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa zrušujú manželské a predmanželské poradne, krajské metodické strediská a ústavy sociálnych služieb.

(2) Dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona ústavy sociálnej starostlivosti začlenené do ústavov sociálnych služieb nadobúdajú právnu subjektivitu; pracovné miesta v ústavoch sociálnej starostlivosti zostávajú zachované. Prechod ostatných pracovných miest z ústavov sociálnych služieb upravia príslušné orgány dohodou.

(3) Zriadením centra poradensko-psychologických služieb prechádzajú pracovné miesta z manželských a predmanželských poradní na toto centrum. Zriadením strediska služieb sociálnej starostlivosti prechádzajú pracovné miesta z krajských metodických stredísk na toto stredisko.

(4) Do zriadenia centra poradensko-psychologických služieb a strediska služieb sociálnej starostlivosti prechádzajú pracovné miesta z manželských a predmanželských poradní a pracovné miesta z krajských metodických stredísk na ministerstvo.

§ 42

Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa zákon Slovenskej národnej rady č. 106/1988 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 131/1990 Zb. a zákona Slovenskej národnej rady č. 196/1990 Zb. s výnimkou § 29 a 31 a článku II a III zákona č. 196/1990 Zb. o zmenách v pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky v sociálnom zabezpečení a o zmenách niektorých ďalších predpisov.

§ 43

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1991.

Čl. VI**Prechodné ustanovenie**

(1) Ak dôvod na poskytnutie dávky nemocenského poistenia a nemocenského zabezpečenia nahrádzajúcej mzdu, ktorý vznikol pred účinnosťou tohto zákona, trvá aj po nadobudnutí jeho účinnosti, poskytujú sa dávky nemocenského poistenia a nemocenského zabezpečenia nahrádzajúce mzdu podľa doterajších predpisov.

(2) Nároky na dávky nemocenského poistenia osôb podľa zákona č. 103/1964 Zb. o zabezpečení družstevných roľníkov v chorobe a o zabezpečení matky a dieťaťa v znení neskorších predpisov sa od 1. januára 1993 do účinnosti tohto zákona považujú za nároky podľa zákona č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov v znení neskorších predpisov.

(3) V zákone č. 54/1956 Zb. a v zákone č. 88/1968 Zb. o predĺžení materskej dovolenky, o dávkach v materstve a o prídavkoch na deti z nemocenského poistenia v znení neskorších predpisov sa slovo „pracovník“ nahrádza slovom „zamestnanec“ a slovo „pracovníčka“ sa nahrádza slovom „zamestnankyňa“ v príslušnom gramatickom tvare.

(4) V konaniach o žiadostiach o odstránení tvrdomí, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní sociálneho zabezpečenia, o ktorých nebolo rozhodnuté do účinnosti tohto zákona, sa postupuje podľa predpisov platných pred účinnosťou tohto zákona.

F. Mikloško v. r.

V. Mečiar v. r.

- 1) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 2) § 142 až 145 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 110/1990 Zb. a zákona č. 180/1990 Zb.
Zákon č. 32/1957 Zb. o nemocenskej starostlivosti v ozbrojených silách v znení zákona č. 58/1964 Zb., zákona č. 87/1968 Zb., zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 8/1982 Zb., zákona č. 109/1984 Zb. a zákona č. 188/1990 Zb.
§ 8 ods.1 písm. c) a § 14 zákona č. 382/1990 Zb. o rodičovskom príspevku.
- 3) § 5 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.
- 4) Zákon č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov v znení zákona č. 16/1959 Zb., zákona č. 58/1964 Zb., zákona č. 65/1965 Zb., zákona č. 87/1968 Zb., zákona č. 88/1968 Zb., zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 8/1982 Zb., zákona č. 73/1982 Zb., zákona č. 148/1983 Zb., zákona č. 109/1984 Zb., zákona č. 51/1987 Zb., zákona č. 110/1990 Zb., zákona č. 180/1990 Zb. a zákona č. 306/1991 Zb.
Zákon č. 88/1968 Zb. o predĺžení materskej dovolenky, o dávkach v materstve a o prídavkoch na deti z nemocenského poistenia v znení neskorších predpisov (úplné znenie č. 189/1988 Zb.), zákona č. 180/1990 Zb. a zákona č. 306/1991 Zb.
§ 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 103/1964 Zb. o zabezpečení družstevných roľníkov v chorobe a o zabezpečení matky a dieťaťa v znení neskorších predpisov (úplné znenie č. 240/1988 Zb.), zákona č. 180/1990 Zb. a zákona č. 306/1991 Zb.
- 5) § 6 a 7 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 6) § 73 a 73a zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 6a) § 2 ods. 1 a § 145d až 145j zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 306/1991 Zb.
- 7) Zákon č. 382/1990 Zb.
Zákonné opatrenie Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 206/1990 Zb. o štátnom vyrovnávacom príspevku.
- 8) § 118 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 9) § 174 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
§ 57b ods. 2 zákona č. 54/1956 Zb. v znení neskorších predpisov.
§ 122 ods. 2 zákona č. 103/1964 Zb. v znení neskorších predpisov.
§ 14 zákona č. 382/1990 Zb.
- 10) § 5 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 11) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 193/1994 Z. z. o prídavkoch na deti a o príplatku k prídavkom na deti v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 134/1995 Z. z.
- 12) Napríklad zákon č. 50/1973 Zb. o pestúnskej starostlivosti v znení neskorších predpisov.
- 13) § 73a zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 14) Napríklad: § 51 ods. 5 a § 51a ods. 4 vyhlášky Ústrednej rady odborov č. 165/1979 Zb. o nemocenskom poistení niektorých pracovníkov a o poskytovaní dávok nemocenského poistenia občanom v osobitných prípadoch v znení neskorších predpisov.
§ 12 zákona č. 88/1968 Zb. v znení neskorších predpisov.
§ 26 zákona č. 103/1964 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 15) § 19 ods. 2 zákona č. 20/1966 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudu v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 196/1990 Zb.
- 15a) § 72 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb.
- 15b) § 12 ods. 1 zákona č. 382/1990 Zb.
- 16) § 112 a § 145 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
§ 13 ods. 4, § 28 ods. 4, § 50 ods. 3 vyhlášky č. 91/1958 Zb., ktorou sa uverejňuje opatrenie Ústrednej rady odborov o organizácii a vykonávaní nemocenského poistenia zamestnancov, v znení vyhlášky č. 191/1960 Zb., vyhlášky č. 6/1967 Zb., vyhlášky č. 178/1968 Zb., vyhlášky

Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 123/1990 Zb. a vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 262/1990 Zb.

16a) § 77 ods. 5 zákona č. 20/1966 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudu v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 419/1991 Zb.

16b) § 63 ods. 2 vyhlášky Ústrednej rady odborov č. 143/1965 Zb. o poskytovaní peňažných dávok v nemocenskom poistení v znení neskorších predpisov.

§ 50 ods. 3, § 50a ods. 4, § 51 ods. 5, § 51a ods. 1, § 103 až 105 vyhlášky Ústrednej rady odborov č. 165/1979 Zb. v znení neskorších predpisov.

16c) § 12 písm. ch) zákona Slovenskej národnej rady č. 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti.

16d) Zákon č. 32/1957 Zb. v znení neskorších predpisov.

17) § 120 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

17a) Vyhláška Federálneho štatistického úradu č. 55/1976 Zb. o rodnom čísle.

18) § 158 vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení v znení vyhlášky č. 123/1990 Zb., vyhlášky č. 260/1990 Zb. a vyhlášky č. 313/1990 Zb.

Vyhláška č. 76/1957 Ú. v. o prechode z pracovnej neschopnosti do invalidity (čiastočnej invalidity) v znení vyhlášky č. 268/1990 Zb.

19) § 18 ods. 2 písm. c) a d) zákona č. 88/1968 Zb. v znení neskorších predpisov.

20) § 24 ods. 2 zákona č. 88/1968 Zb. v znení neskorších predpisov.

21) § 106 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

22) § 86 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

23) § 37 ods. 1 písm. a), § 46 ods. 1 písm. d) Zákonníka práce.

24) § 71 ods. 5 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

25) § 9 ods. 1 písm. e) zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

26) § 73 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

27a) Vyhláška Federálneho štatistického úradu č. 55/1976 Zb. o rodnom čísle.

27b) Zákon Slovenskej národnej rady č. 135/1992 Zb. o poskytovaní sociálnych služieb právnickými a fyzickými osobami.

28) § 46 Zákona o rodine.

29) § 43 ods. 2 Zákona o rodine.

30) § 100 Zákona o rodine.

§ 74 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

31) § 10 ods. 4 písm. a) bod 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 193/1994 Z. z.

32) § 9 ods. 1 písm. d) a ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 193/1994 Z. z.

33) § 79 ods. 2 a § 83 ods. 2 Zákona o rodine.

34) § 45 ods. 3 Zákona o rodine.

35) § 44 Zákona o rodine.

36) § 291 až 301 Trestného poriadku.

37) § 90 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

37a) § 96 a § 106 ods. 2 a 3 zákona č. 100/1988 Zb.

37b) § 107 zákona č. 100/1988 Zb.

38) Zákon č. 117/1966 Zb. o niektorých dôsledkoch zanedbávania starostlivosti o deti v znení zákona č. 99/1972 Zb.

38a) § 14 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 193/1994 Z. z.

39) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách.

- 39a) § 3 ods. 3 písm. i) zákona Slovenskej národnej rady č. 518/1990 Zb. o prechode zakladateľskej alebo zriaďovateľskej funkcie národných výborov na obce, ústredné orgány štátnej správy a orgány miestnej štátnej správy.
- 40) § 102 ods. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 41) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).
- 42) § 7 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb.
- 43) § 144 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 44) § 144 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 44a) Čl. 10 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.
- 44b) § 166 až 168 Trestného zákona.
- 45) Zákon Slovenskej národnej rady č. 444/1990 Zb. o zriadení úradov práce.

